

**UKRAINIAN CULTURE**DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-237-1-11>**DIGITIZATION AS A MODERN WAY OF PRESERVING  
CULTURAL HERITAGE****ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК СУЧАСНИЙ СПОСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ  
КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ****Gorbul T. O.**

*PhD student at the Department  
of Cultural Studies and Intercultural  
Communications  
National Academy of Culture and Arts  
Management Herald  
Kyiv, Ukraine*

**Горбул Т. О.**

*аспірант кафедри культурології  
та міжкультурних комунікацій  
Національна академія керівних  
кадрів культури і мистецтв  
м. Київ, Україна*

Сучасні варіативні трактування поняття «культурна спадщина» демонструють безперервне розширення її змісту. В. Степанова визначає культурну спадщину разом з культурними цінностями змістовними складниками визначення національного культурного надбання [2, с. 6]. Культурна спадщина, на думку О. Копієвської, є «сукупністю всіх духовних і матеріальних культурних досягнень суспільства, його історичний досвід і соціальний капітал, що зберігається в арсеналі національної пам'яті» [3, с. 27]. Дослідниця наголошує, що культурна спадщина як важлива складова розвитку будь-якої цивілізації сприяє формуванню особливого національного менталітету, забезпечує спадкоємність гуманістичних, етичних, моральних і духовних цінностей. Як вважає В. Прутулюк, «культурна спадщина – це унаочнений результат духовного та матеріального розвитку народу, ознака його ментальної та культурної окремішності» [1, с. 38].

В авторських версіях культурна спадщина описується за допомогою історичних, інформаційних, географічних та інших параметрів. Під культурною спадщиною розуміють «культурний гіпертекст», а також створену попередніми поколіннями систему цінностей, яка критично освоюється та використовується в контексті конкретно-історичних завдань сучасності відповідно до об'єктивних критеріїв суспільного прогресу та має виняткове значення для збереження культурного та

природного розмаїття цінностей. Культурну спадщину розглядають як форму закріплення та міжпоколінної передачі духовного досвіду, до якого належить мова, ідеали, традиції, обряди, звичаї та ін.; репрезентовані у подіях, явищах і матеріальних об'єктах інформаційний потенціал як необхідна умова розвитку людства.

На порозі третього тисячоліття разом із розвитком «цифрової культури» на технологічній платформі, або інноваційної культури, трансформується і поняття «культурна спадщина» і, власне, його образ у свідомості людей доби глобального інформаційного суспільства: змінюються вектори трансляції, методи та способи збереження, інтерпретації та класифікації об'єктів культурної спадщини.

Під диджиталізацією культурної спадщини розуміється інструментальне використання технічних можливостей для створення нового культурного середовища, в «яку вживається людина», і для формування нових можливостей для збереження та популяризації об'єктів культурної спадщини.

Розширюючи сучасне розуміння культури, платформи, які пропонують користувачеві цифровий контент, так чи інакше впливають на сприйняття культури і зокрема культурної спадщини, оскільки є джерелом опосередкованих соціальних конструкцій [6]. Агрегований цифровий контент – це потужний інструмент створення соціальних структур, у яких ми живемо. Онлайн-платформи «пропонують певні норми та цінності, вписані в їхню архітектуру» [10].

Постановка та розв'язання проблеми культурної спадщини у сучасному контексті сприяли появі досліджень у галузі її критичного аналізу. Вчені, які працюють у цьому напрямі, розглядають соціальний та матеріальний характер проблем культурної спадщини, демонструючи соціологічні, економічні, політичні та культурологічні проблеми сучасності, що знаходять своє відображення у принципах створення цифрових колекцій об'єктів культурної спадщини, процесах аналізу, трансляції культурної спадщини [7; 8]. Подібної думки дотримується А. Лю, сучасний теоретик застосування нових медіа для фіксації, колекціонування, аналізу і трансляції культурної спадщини, стверджуючи, що дослідження культури нині тісно пов'язані з критичним аналізом цифрових інфраструктур у галузі культурної спадщини [9], оскільки саме в них ми можемо спостерігати втілення сучасних соціологічних, політичних та культурних процесів, що помітно впливають на сьогодення та майбутнє.

М.О. Міщенко також звертає увагу на потребу вивчення переведення в цифровий формат не лише публічної частини культурної спадщини [4, с. 136]. В іншому науковому дослідженні авторка пише, що «в умовах агресивного військового вторгнення одним із дієвих

способів оцифрування об'єктів культурної спадщини є екстрене 3D-оцифрування» [5, с. 8] Водночас необхідно більш ґрунтовно розглянути питання стосовно надання «спеціального статусу» 3D-скануванню, що сприяло б його становленню як обов'язкової складової діяльності з охорони культурної спадщини [5, с. 9].

У 2021 році Міністерство культури та інформаційної політики України представило на загал чотири напрями в рамках яких відбуватиметься цифрова трансформація у сфері культури та туризму. До кінця 2023 року, за повідомленням Міністерства культури та інформаційної політики України повинно бути втілено чотири цифрових проекти, які сприятимуть осучасненню та прозорості ведення процесів у сферах охорони культурної спадщини, мистецтва, туризму та курортів, бібліотек та видавничої справи. Звернемо увагу, що проект «е-Спадщина» займає першу позицію в переліку серед інших (е-Мистецтво, е-Туризм та е-Книга), що є свідченням розуміння нагальності створення новочасних проєктів у цьому напрямі.

Розгорнута війна на території України у 2022 році продемонструвала незахищеність об'єктів культурної спадщини, але цифровізація може стати одним із способів збереження найбільш точної інформації про об'єкт в разі його руйнування. На жаль, оцифрування не гарантує фізичне збереження культурної спадщини, проте все-таки суттєво збільшує шанси на достеменно реконструкцію у разі руйнування нерухомого об'єкта культурної спадщини та збільшує шанси на швидший пошук та меншу ймовірність підробки у разі викрадення та вивезення культурної цінності до іншої країни.

### Література:

1. Притулюк В. Державна політика у сфері охорони культурної спадщини (на прикладі пам'яткоохоронної діяльності на Волині). Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. 2022. № 26. С. 37-41.
2. Степанов В. Ю. Державна політика у сфері культури і культурної спадщини. Державне будівництво. 2016. № 1. С. 1-8.
3. Копієвська О. Р. Всесвітня культурна спадщина: регулювання міжнародним правом. Держава і право : зб. наук. пр. Київ, 2006. Вип. 33. Юрид. і політ. науки. С. 25-30.
4. Міщенко М.Ю. Визначення статусу нерухомих об'єктів культурної спадщини: особливості та наявна проблематика. Культурологічна думка, 2021. – №19. – С. 135-143. DOI: <https://doi.org/10.37627/2311-9489-19-2021-1.135-143>
5. Міщенко М.О. Оцифрування культурної спадщини в умовах воєнного стану. Гуманітарний корпус: [збірник наукових статей з

актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії] – Випуск 45. – Київ : ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2022. – С. 7-9.

6. Couldry N. and Hepp A. *The Mediated Construction of Reality*. Cambridge: Polity Press. 2017.

7. Gentry K., & Smith, L. *Critical heritage studies and the legacies of the late-twentieth century heritage canon*. *International Journal of Heritage Studies*. 2019. С. 1-21.

8. Harrison R. *Heritage: Critical Approaches*. Routledge, Abingdon and New York. 2013.

9. Liu A. *Toward Critical Infrastructure Studies: Digital Humanities, New Media Studies, and the Culture of Infrastructure*. University of Connecticut. 23 February, 2017.

10. Van Dijck J, Poell T and Waal M de *The Platform Society*. New York: Oxford University Press, 2018.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-237-1-12>

**THE FIGURE OF OLEKSANDR TVERDOKHLEBOV  
IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL CULTURE  
OF SLOBOZHANSCHYNA**

**ПОСТАТЬ ОЛЕКСАНДРА ТВЕРДОХЛЄБОВА  
В РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ  
СЛОБОЖАНЩИНИ**

**Mishchenko L. V.**

*Director*

*Public Institution «Okhtyrka Town  
Museum of Local History»  
Okhtyrka, Ukraine*

**Мищенко Л. В.**

*Директор*

*Комунальний заклад «Охтирський  
міський краєзнавчий музей»  
м. Охтирка, Україна*

Охтирка – маленьке провінційне місто, але з великою мужністю, силою та культурою. Осередком науки та культури для міста був Охтирський міський краєзнавчий музей, який, нажаль зруйновано під час російського бомбардування в ніч з 7 на 8 березня 2022 році. Деякі експонати вдалося врятувати. Серед них рукописні доробки Олександра Дмитровича Твердохлєбова – відомої особи серед професійних істориків, етнографів, літераторів Слобожанщини. Із-поміж них: